

Mülkiyeliler Birliği Genel Merkezi'nden Referandum İçin ağrı (15 Ağustos 2010)

Her anayasa siyasal mücadeleler sonucu ortaya çıkar. Kazanılmış hakların, elde edilmiş özgürlüklerin güvence belgesidir. Siyasal iktidarın gücünü sınırlar, iktidarın kullanımını koşullara bağlar.

nk bireylerin özgürlüğü siyasal iktidarların yetkilerinin kısılmasını gerektirir.

Anayasa yapmaktan temel amaç, insan haklarını güvence altına almak üzere, siyasal iktidarın hukuk devleti ilkeleriyle sınırlandırılmasıdır.

nceki yıllarda gerçekleştirilen 16 değişiklik ile 1961 çizgisine dönüş yönünde önemli gelişmeler sağlanmış olmakla birlikte niversite özerkliği ve dokunulmazlık gibi bazı temel konulardaki ve özellikle yargı alanındaki sorun ve eksiklikler giderilememiştir.

Bu defa gerçekleştirilen 17 nci değişiklik de gündeme alınmış olmasına rağmen yargı alanındaki soruna zm getirememiştir.

Ülkemizde anayasanın ikinci önemli özelliği ya da işlevi, rejimin temel özelliklerini belirleyen ve bunları korumayı amaçlayan hükümler içermesidir.

Bu özelliğin önümüzdeki günlerde giderek önem kazanacağına, ne çıkacağına, tartışılacağına dair işaretler vardır ve bu konuda tüm demokrat kişiler ve kurumlar çok dikkatli olmalıdırlar.

Bir anayasa değişikliğinin halk yararına olup olmadığı bu işlevler gözönüne alınarak değerlendirilmelidir. Eğer yapılan değişiklikler siyasal iktidarın gücünü arttırıyor, yürütme ve yasamaya daha fazla işlev ve görev veriyor ise bireylerin özgürlük alanı kısıtlanıyor demektir.

Anayasa bir hukuki metin olarak tek başına, kişi hak ve özgürlükleri açısından fazla bir Şey ifade etmeyebilir. nemli olan siyasal rejimin ya da bir başka deyişle yönetim anlayışının niteliğidir.

Siyasal iktidarın anayasa ve kanunlarda yer alan hak ve özgürlüklere ilişkin hükümleri uygulayacağına dair inanç ve umut yok ise, bireyler buna inanmıyor ve güvenmiyorlarsa ciddi bir sorun var demektir.

Bu sorunu gidermenin tek yolu anayasa değişikliklerinin toplumsal uzlaşma süreci içinde gerçekleştirilmesi, parlamentoda da büyük bir oy çoğunluğuyla kabul edilmesidir.

Ne yazık ki son değişiklikler AKP'nin dayatmasıyla yapılmıştır. Toplumsal bir sözleşme olması gereken anayasa değişiklikleri toplumsal uzlaşmanın değil siyasal iktidarın ürünü olarak ortaya çıkmıştır.

*

Olumlu gibi görünen bazı değişiklikler incelendiğinde uygulamada somut ve halk yararına sonuç yaratacakları konusunda kuşku olduğu anlaşılmaktadır.

- Çocuk haklarına ilişkin düzenleme olumlu görünmekle birlikte Türkiye'nin uluslararası çocuk hakları sözleşmesinin bir çok maddesine çekince koyduğu dikkate alınırsa uygulamada değişen bir şey olmayabilecektir.

- Toplu iş sözleşmesi hakkı önemli bir yenilik değildir. Uygulama, Uzlaştırma Kurulu'nun takdirine bağlıdır.

- Kamu denetçisi önemli bir kurumdur ancak bugünkü siyasi yapıda işlevsel olması mümkün değildir.

- Geçici 15 inci maddenin yürürlükten kaldırılması herhangi bir somut hukuki sonuç yaratmayacaktır.

*

AKP tarafından gerçekleştirilen değişikliklerin en önemli maddeleri Anayasa Mahkemesi ile HSYK'nın oluşumuna ilişkin düzenlemelerdir.

Kuvvetler ayrılığı ilkesi, yani yürütme ve yasamanın yargı tarafından denetlenmesi, hukuk devletinin vazgeçilmez bir koşuludur. Yargı denetiminin dışında kalan bir iktidar bir kanun devleti olsa bile, bir hukuk devleti olamaz.

Türkiye'de herkesin güvendiği bir yargıya kavuşmak isteği ayrı, kuvvetler ayrılığı ilkesinden taviz vermek pahasına yürütme ve yasamayı yargı üzerinde söz sahibi yapmak ayrı olgulardır.

AKP iktidarı ‘tarafalı bir yargı bağımlı bir yargıdan daha kötü sonuçlar doğurur’ diyerek yola çıkmıştır.

Bağımlı bir yargı yaratılması çabalarına bu gerekçeyle meşruluk kazandırmak istemiştir. Bunu demokratik meşruiyetinin tartışılabilir hale gelmesini göze alarak yapmıştır.

Yargının idari ve kurumsal bağımsızlığı hemen her ülkede HSYK’ya benzer bir kurum aracılığıyla sağlanmaktadır. Adalet Bakanı ve Müsteşarı’nın HSYK’ya üye olmamaları bağımsızlığın ön koşuludur.

HSYK’da yapı tamamen tersine çevrilmiş, yüksek yargının temsilcileri küçük bir azınlık olarak bırakılmıştır. Yarım yüzyıla yakın bir uygulamadan sonra, anayasa mahkemeleri, çoğulcu demokrasilerin vazgeçilmez bir parçası durumuna gelmiştir.

Anayasa mahkemelerinin meşruiyetini, üyeleri ile yasama organı arasındaki organik bağdan çok Anayasa’nın siyasal iktidara karşı bu organa sağladığı bağımsız statüde, halkın ona duyduğu güvende ve onun halk nezdinde kazandığı saygınlıkta aramak gerekir.

Uzlaşma düşüncesinden giderek uzaklaşan bir meclise Anayasa Mahkemesi üyelerini seçtirmek, çoğunluğun iktidarını denetleyecek bir organı, çoğunluğa bağımlı duruma getirmekten başka bir sonuç doğurmayacaktır.

Bu da Anayasa Mahkemesi’nin, insan haklarına dayalı, demokratik ve sosyal hukuk devleti ilkelerinin güvencesi olma işlevini ortadan kaldıracak ve değişmez ilkelerin ihlâli sorununu gündeme getirecektir.

Üye seçiminde siyasal iktidarın ve Cumhurbaşkanının ağırlığı artırılmıştır.

Cumhurbaşkanının ağırlığının artırılması, bugünkü koşullarda, AKP’nin istediği kişileri seçtirmesinin kolay bir yöntemi olarak görülmektedir.

Eğer anayasa değişikliği önerisi, temel hak ve özgürlüklerin kullanım ve koruma alanlarını genişletme ile yetinseydi, 1995 ve 2001 Anayasa reformlarında olduğu gibi, partiler arası uzlaşma sağlanarak TBMM’de büyük bir çoğunlukla kabul görür ve halk oylamasına gidilmesi zorunluluğu da ortadan kalkardı.

Anayasa değişikliği, Anayasa Mahkemesi’nce kendi görev alanıyla ilgili olarak 2003 yılı sonunda hazırlanan taslak ile Türkiye Barolar Birliği’nin

Anayasa Önerisi dikkate alınarak ve özellikle toplumsal uzlaşma sağlanarak gerçekleştirilebilseydi Türkiye iyi bir anayasaya kavuşabilirdi.

Sonuçta hukuk devleti ve kuvvetler ayrılığı ilkeleri zedelenmiştir.

Yargı üzerinde yasama ve yürütme baskı oluşturmuştur.

AKP'nin uzlaşma aramaksızın, meclisteki sayısal üstünlüğüne dayanarak ve gelecekte ortaya çıkması olası bazı gelişmelere karşı bir önlem olarak gerçekleştirmek ve kabul ettirmek istediği bu değişiklikler için referandumda HAYIR oyu kullanılması gerektiği görüşündeyiz.